

NOVICE

DOPPS

Informativni bilten

Letnik 3

Številka 1

Januar 1997

UVODNIK

Za nami je še eno leto v katerem smo se trudili, da bi s svojim delovanjem morda uspeli doseči zaščito za še kakšen košček narave, kajti življenje sodobnega človeka se je toliko odtujilo od narave, da z njo ne more več živeti v sožitju. V Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije smo se nekoliko bolje organizirali, nastala je že prva sekcija društva, zaživela je društvena pisarna in tudi društveno življenje ni zamrlo. Pridružili smo se veliki mednarodni organizaciji BirdLife Internacional, kar je veliko priznanje za dosedanje delo DOPPS-a.

V preteklem letu smo na Cerkniškem jezeru dobili prvo opazovalnico. Skupaj z domačini jo je postavila Notranjska sekcija DOPPS-a.

Toda, kljub vsemu se divja jaga na ptice in njihovo živlensko okolje še ni končala. Kljub z zakonom določeni zaščiti nekaterih vrst ptic, jim izginja živlensko okolje, povrh pa jih še vedno streljajo domači in tuji lovci. Takšna gnusna dejanja in njihovi storilci še vedno ostajajo nekaznovani. Največ kar se zgodi, je kratka notica v dnevnem časopisu kjer zgrožen pisec opiše sramoten dogodek. Kaj se dogaja z vrstami, ki jih zakon ne ščiti in zato niso v središču pozornosti, ne ve nihče.

Vem, v naši družbi še vedno vlada pravni nered in ljudje so v hudih preživetvenih stiskah in potemtakem bi bilo skoraj prevzetno pričakovati večjo zavzetost ljudi za naravo in živa bitja v njihovi najbližji okolici.

Na žalost smo velikokrat mnogo bolj sočutni in prizadeti, ko nam s televizijskega ekrana ali v lepo opremljenem članku s fotografijami iz daljnih krajev kažejo uničevanje narave in s tem tudi naše počasno umiranje. Le redko opazimo, da se takšne stvari dogajajo tudi pred našim stanovanjem ali nekje v Sloveniji. Ni nam mar za mokrišča, močvirne travnike, soline, Škocjanski zatok, za redke in ogrožene ptice... Komu mar, da bo izginila zlatovranka, da je izginila južna postovka iz ozemlja demokratične Slovenije, komu mar, saj je na svetu še veliko ptic iste

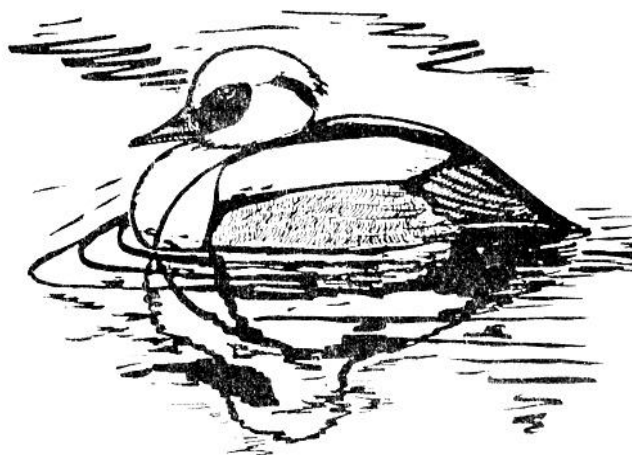
vrste ali ptic druge vrste, mar ne?

Kaj šele, da bi se zavedali, da ptic ne smemo motiti v času svatovanja, gnezditve in do speljave mladičev. Sicer pa je leto varstva narave tudi že minilo, ni več prireditve, ki bi nas opominjale in trkale na našo zavest, da moramo ohraniti biološko raznolikost.

Kljub vsemu je varovanje narave zakonsko urejeno. Profesionalno naj bi zanjo skrbele državne institucije: Ministrstvo za okolje in prostor, Zavodi za varstvo naravne in kulturne dediščine in drugi. Obstaja še druga možnost in to so nevladne organizacije, ki jih je čedalje več.

V novem letu 1997 Vam želim, da Vam ne bi zmanjkalo volje in poguma za naravovarstvena prizadevanja. Upam, da bomo s skupnimi močmi prispevali več kot prejšnja leta za ohranitev tisto malo narave, ki nam je še preostala.

Andreja Ramšak

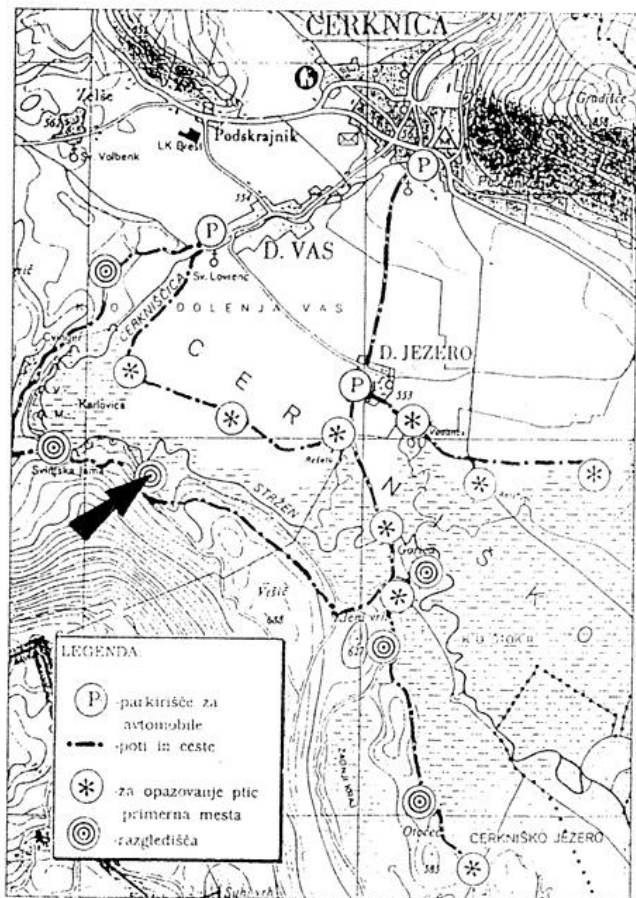

Mala žagarica (*Mergus albellus*)

OTVORITEV PRVE DRUŠTVENE ORNITOLOŠKE OPAZOVALNICE NA CERKNIŠKEM JEZERU

V soboto dne 9. novembra smo člani Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije otvorili novo postavljeno ornitološko opazovalnico za ptice na Cerkniškem jezeru. Opazovalnica, ki smo jo poimenovali "Narte" po lokalnem krajevnem imenu, nam omogoča lažje opazovanje, preštevanje in popisovanje ptic spodnjega dela Cerkniškega jezera. Na ta način bomo lahko zbrali kar največ podatkov o pticah in s tem dopolnili argumente za zavarovanje našega naravnega biserja Cerkniškega jezera.

Pomemben je tudi vzgojni vidik ornitološke opazovalnice, saj se zavedamo, da lahko na ta način ogrejemo za opazovanje ptic čim večje število ljubiteljev narave. Prav naravovarstvena osveščenost lokalnega prebivalstva je ključnega pomena pri naravovarstvenih prizadevanjih.

Zemljevid spodnjega dela Cerkniškega jezera. S puščico je označena lokacija nove opazovalnice.

Opazovalnica, v angleškem stilu, je bila zgrajena s finančnimi sredstvi DOPPS-a in s sredstvi iz projekta "Popularizacija opazovanja ptic na Cerkniškem jezeru", ki ga je izvajal

Notranjski muzej ob Evropskem letu varstva narave 1995. Projekt je finančno omogočilo Ministrstvo za okolje in prostor. Del sredstev pa so prispevali še angleški opazovalci ptic RSPB. Za opazovalnico je bilo pridobljeno naravovarstveno soglasje Ljubljanskega regionalnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine ter soglasje lastnika zemljišča. Še več, lastnik zemljišča Jože Stražišar iz Dolenje vasi je opazovalnico na svoji zemlji celo pomagal postaviti. Prav lastništvo zemljišč bo v prihodnosti ključnega pomena pri izbiri lokacij za nove opazovalnice, saj jih nameravamo postaviti še več na Cerkniškem jezeru.

Opazovalnica bo odprta in na voljo v uporabo vsem obiskovalcem Cerkniškega jezera. Zanj bo skrbela Notranjska sekcija DOPPS. Otvoritvi, ki je potekala natanko leto dni po ustanovitvi lokalne Notranjske sekcije, je prisostvovalo skoraj 40 opazovalcev ptic, udeležencev sočasnega ornitološkega izleta, ki ga je vodil član sekcije Janez Zakrajšek.

Opazovalnico je svečano otvoril naš član Bogdan Lipovšek. Ker se je to zgodilo ravno na martinovo soboto, smo opazovalnici nazdravili s kapljico dobrega in si zaželeli še več takšnih dogodkov.

Slavko Polak

MOČVIRNI TRAVNIKI ALI RIBOGOJNICA?

Čeprav so močvirja, posebej pa še močvirni travniki, ki sodijo v tako imenovano kulturno krajino, dandanes med najbolj ogroženimi habitatimi se jim ne posveča prav nobena pozornost. Takšno ignoranost lahko vidimo na primeru vlažnih in močvirnih travnikov v nekoč suhem zadrževalniku Medvedce, ki je danes spremenjen v ribogojnico.

O nezaslišanem početju je bila obveščena tudi širša slovenska javnost preko različnih časopisov (npr. Delo, Slovenske novice, Lovec, Proteus). žal se kljub temu in številnim apelom za prekinitev takšnega početja, ni zgodilo prav ničesar. Močvirni travniki so se spreminjali v ribogojnico (še leta 1993), pri tem pa nobenemu ni bilo mar, da so vsa dela potekala v reprodukcijskem in vegetacijskem obdobju.

Raziskave so pokazale, da so zadnji ostanki čret, ki so ostali od nekoč tako razširjene in

enkratne kulturne krajine na Dravskem polju, izredno pomembni za številno favno in floro. S potopitvijo tako nismo izgubili le edinstvenega ekosistema, temveč smo uničili tudi našo kulturno in naravno dediščino, ki so nam jo v obliki čret zapustili naši dedje. Namesto avtohtonih rastlinskih in živalskih vrst smo dobili tujerodne vrste rib, namesto čret smo dobili še eno velikansko akumulacijo!

Društvo z aktivnostmi za rešitev močvirnih travnikov vsekakor misli nadaljevati. Ena od pomembnih dejavnosti je tudi obveščanje javnosti, v ta namen pripravljamo zloženko, ki bo predstavila značilnosti travnikov in njihov pomen za rastlinstvo in živalstvo.

Milan Vogrin

ORNITOLOŠKI ATLAS LJUBLJANSKEGA BARJA

Sistematično zbiranje podatkov o gnezdilcih Ljubljanskega barja se je zaključilo leta 1995, do konca februarja 1997 še zbiramo podatke o zanimivejših vrstah ptic, ki so bile opažene na Ljubljanskem barju do konca leta 1996. Vse ponosne lastnike takšnih podatkov prosimo, če jih lahko pošljejo na naslov: **Davorin Tome, Jamova 66, 1000 Ljubljana.**

Podatki naj vsebujejo sledeče informacije: vrsta, stopnja (ali je bila ptica opažena pri gnezdenju, med preletom, samo opažena...), število osebkov (če je bila ptica opazovana pri gnezdenju navedite število parov), datum

opazovanja in podrobnejša lokacija (lahko šifra kvadrata, ki jo najdete na zemljevidu, ki smo ga uporabili pri kartiranju, ali opisno- na Mahu, pri Bevkah, Črna vas...). **Torej rok je februar 1997.**

Andrej Sovinc
Davorin Tome
Peter Trontelj

FOTOGRAFSKA OPREMA (povzetek predavanja)

Predavanje je obravnavalo več tem. Najprej smo ugotovili, da barvna napaka ali kromatična aberacija leč izvira iz dejstva, da steklo ne lomi svetlobe vseh barv enako in tako enostavna leča belo točko preslika v mavrično liso. Nekatera stekla belo svetlobo razpršijo bolj - imajo večjo disperzijo - kot druga. S kombinacijo dveh leč z različno disperzijo sestavimo akromatične leče, pri katerih je barvna napaka skoraj odpravljena. Najmanjšo disperzijo ima mineral fluorit, takoj za njim pa tako imenovana ED, UD, SLD stekla, ki omogočajo konstrukcijo super teleobjektivov z velikimi odprtini.

Testiranje objektivov s slikanjem ali projiciranjem testnih vzorcev - kot to dela mnogo fotografskih revij - je nekoliko problematično, saj subjektivni faktor igra določeno vlogo. Znanstveno neoporečna je tako imenovana MTF metoda, pri kateri sta merjenji ločljivosti in kontrasta povezani. Na žalost ta metoda zahteva zelo drage aparature. Japonski

objektivi in daljnogledi.. z nalepko "JCH (JTII) passed" so testirani po tej metodi (natančneje: testirani so naključni vzorci), vendar so kriteriji postavljeni dokaj nizko.

Sodobni objektivi so zaščiteni proti nezaželenim odsevom z večplastnimi prevlekami (oznaka multicoating - MC). Kvalitetne prevleke so obenem zaščita pred UV žarki. Pri nakupu steklenih filtrov se prepričajmo, da imajo vsaj enostavne prevleke, kar spoznamo po obarvanih in oslavljenih odsevih. Polarizacijski filtri praviloma nimajo teh prevlek.

Danes se dobijo tudi polarizatorji z oznako MC, vendar so cene zelo zasoljene. Vsi aparati z avtofokusom (AF) in praviloma tudi avtomatični aparati delujejo dobro le s krožnim polarizatorjem. Prozorno plastiko lahko oblikujemo v Fresnelovo lečo, ki je zelo tanka, a svetlobo zbira in usmerja kot debela leča. To uporabljamo za povečanje dosega bliskovke.

Nemška potrošniška revija TEST je v majski številki objavila primerjalni test zrcalnorefleksnih aparatov. V kategoriji za AF je za odlične razglasila (v oklepaju so nemške cene ohišij v DEM): Canon EOS 50 E (1000.-), Minolta Dynax 300 si (500.-), Nikon F 70 (1100.-), Pentax Z-1P (1400.-). Dobri do odlični: Canon EOS 5000 (600.- z objektivom 38-76), Minolta Dynax 500 si Super (650.-), Minolta Dynax 600 si Classic (1000.-). Dobra sta bila še Pentax Z-70, katerega svetlomer pa včasih zgreši za eno do dve zaslonki, in Sigma SA-300 N, ki so jo nehali izdelovati. V kategoriji brez AF sta oceno dobro dobila še avtomatični Ricoh XR-X 3PF (600.-) in Carena 100 SX (350.- s povsem dobrim objektivom 35-70). Zadnji ceneni aparat ima temno iskalo in je zelo skromno opremljen, brez karšnekoli avtomatike; v Nemčiji ga prodaja Porst.

Med diafilmi je junija 96 ista revija za odlične razglasila: Agfachrome CTx 100, Fujichrome Sensia 100 RD; Kodak Ektachrome Elite 100; Agfachrome CTx 200, Kodak Ektachrome Elite 200. Za dobre do odlične: Kodak Ektachrome Elite 50; Fujichrome Sensia 200 RM. Za dobre: Scotchchrome 100, Kodachrome 64; Kodak Ektachrome Elite 400; Fujichrome Sensia 400 RH. V oktobrski številki je bil kot dober ocenjen tudi Canonov zoom 75 - 300 mm IS (1250.-).

Peter Legiša

NARAVOSLOVNI FOTOGRAFI

Obveščamo vse naravoslovne fotografe, da zbiramo različne diapozitive ptic in diapozitive na katerih so upodobljene različne aktivnosti ptic. Diapozitivi morajo biti tehnično dobri (ostra slika, pravilna osvetlitev in nepoškodovan film). Komisija za fotografijo bo izbrala ustrezne diapozitive za novo zgoščenko S pticami si delimo nebo. Objavljeni diapozitivi bodo ustrezno honorirani.

Vabimo Vas da se udeležite izbora diapozitivov, ki bo v **četrtek 23. januarja 1997, ob 19. uri v društvenih prostorih na Žibertovi 1.** Diapozitive lahko pošljete po pošti (ustrezno zapakirane) na društven naslov: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, p.p. 2395, 1001 Ljubljana, s pripisom Za komisijo za fotografijo. Diapozitive bomo avtorjem vrnil osebno ali na željen naslov.

Dare Fekonja

DELO IZVRŠILNEGA ODBORA

Izvršilni odbor se je sestal 23. 10. 1996 in 20. 11. 1996. Delo društvene pisarne je sedaj že dodobra utečeno. Koordinator za IBA Slavko Polak je predstavil IBA (Important Birds Areas) lokalitete v Sloveniji, ki jih je DOPPS poslal v obravnavo koordinatorju pri mednarodni organizaciji BirdLife International.

Sprejeli smo okvirni program dela za leto 1997. Še naprej bomo skušali približati kulturo opazovanja ptic čimširšemu krogu opazovalcev, zavzemali se bomo za čimbolj učinkovito zaščito ogroženih območij in varstvo ogroženih vrst ptic. Nadaljevali bomo z izdajanjem strokovne revije *Acrocephalus*, biltena *Novice* in priložnostnih brošur.

Andreja Ramšak

SODELOVANJE

Prejeli smo pismo člana sorodne italijanske organizacije LIPU g. Marca Dinettija, ki si želi sodelovanja s slovenskimi kolegi. Ukvarja se z urbano ekologijo, rehabilitacijo ujed in okoljevarstveno vzgojo in izobraževanjem. Vsi, ki vas zanima sodelovanje lahko pišete na naslov: Marco Dinetti, Podere Noverchia 208, 56 030 Chianni (PI), Italija.

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V NOVICAH DOPPS

Novice DOPPS so informativni bilten Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije ter vseh njegovih sekcij. Zato so tudi prispevki predvsem informativne narave, z njimi želimo, da bi bili naši člani temeljito seznanjeni z delom v DOPPS-u. Za to ste vabljeni k sodelovanju vsi člani društva, ki imate kakšno

zanimivo vest, morda prošnjo za pomoč pri terenskem delu ali povabilo k sodelovanju, objavljamo tudi male oglase.

Vabimo vse, ki so pripravljeni predavati ali bi morda vodili kakšen izlet, da nam to sporočijo na društveni telefon (061) 13-39-516 ali po pošti na društveni naslov s pripisom "Za Novice DOPPS". K sodelovanju vabimo tudi ilustratorje. Risbe naj bodo narisane s tušem ali svinčnikom na pavš ali navaden papir. Svoje ilustracije opremljene z imenom in naslovom pošljite na društven naslov s pripisom "Za Novice DOPPS". Ilustracije vrnemo na željeni naslov.

V prihodnje želimo, da bi v Novicah objavljali tudi prispevke, ki razmišljajoče in kritično obravnavajo človekov in družbeni odnos do ptic in njihovega okolja. Zatorej bo vsak tak prispevek še posebej dobrodošel. Določeno problematiko naj pisci prispevkov obravnavajo jasno in jedrnat. Svoje prispevke pošljite na disketi, napisan naj bo v Wordu ali ASCII kodah. Disketo vam kasneje vrnemo na željeni naslov. Prispevke sprejemamo tudi na elektronski naslov andreja.ramsak@uni-lj.si.

Če prilagate risbe, skice ali tabele označite njihovo mesto v tekstu. Slikovne priloge naj bodo narejene s tušem ali v katerem od računalniških programov, prosimo če to označite zraven slikovnih prilog. Vsak prispevek mora biti opremljen z avtorjevim imenom in priimkom ter naslovom.

Andreja Ramšak

DRUŠTVENE AKTIVNOSTI V ZIMI IN POMLADI 1997

Stopamo v peto leto, kar redno potekajo predavanja in izleti v DOPPS-u. Če sodimo po obisku, potem so predavanja postala že ustaljena navada mnogih članov. Še bolj kot lani bomo skušali letos organizirati več strokovnih predavanj, ki bi članom približala ornitologijo kot biološko disciplino in ne samo kot ljubiteljsko dejavnost. Predvsem naj bi bila predavanja tudi takšna, ki bi članom pomagala pridobiti znanje, da lahko kasneje sami na terenu rešijo marsikateri problem. Zato si še bolj želimo pobud in predlogov iz čim širšega kroga članstva. Tudi v tem letu bodo predavanja ob četrtnih na Žibertovi ul. 1, pričela se bodo ob 19. uri.

Na žalost so izleti nekoliko slabše obiskani kot pred leti. Namenjeni so tako poznavalcem kot začetnikom. Njihov namen je, da bi na teh izletih bolj izkušeni poznavalci ptic pomagali začetnikom pri spoznavanju vrst. Prav posebej je začetnikom namenjen izlet na Cerkniško jezero. To je tudi priložnost, da izmenjamo izkušnje in spoznamo različne ornitološke lokalitete, ki bi nam drugače ostale skrite.

Vljudno vabljeni!

Predavanja

- 30. januar** **Loke; primer reke Drave; predava Borut Štumberger**
Predavatelj se že dlje časa ukvarja z naravovarstveno problematiko reke Drave in njenih lok. Predstavil nam bo definicije lok in procese, ki v njih potekajo ter perspektive reke Drave.
- 13. februar** **Fotooprema; predava Primož Kmecl**
Da uspe dober posnetek v naravi mora imeti naravoslovni fotograf veliko teoretičnega in praktičnega znanja o fotografiji ter seveda dobro mora poznati navade živaki, ki jo fotografira. Predavatelj nam bo predstavil nekaj fotoopreme in kakšno opremo naj izberemo v neki situaciji.
- 27. februar** **Ektoparaziti ptic; predava dr. Tomi Trilar**
Predavatelj bo predstavil tehnike zbiranja zunanjih zajedalcev ptic. Spoznali bomo katere živalske skupine zajedajo price in kakšen vpliv imajo nanje.
- 13. marec** **Severna Norveška; predavata Barbara Andrijanič in Tomaž Mihelič**
Predavatelja bosta predstavila utrinke s potovanja po severu Evrope.
- 27. marec** **Pobrežniki; predava Borut Rubinič**
Predavatelj nam bo predstavil zanimivo in težko določljivo skupino ptic, ki večino časa preživijo ob vodni površini.
- 24. april** **Krakovski gozd; predava Andrej Hudoklin**
Predavatelj nas bo popeljal v premalo poznani svet Krakovskega gozda.

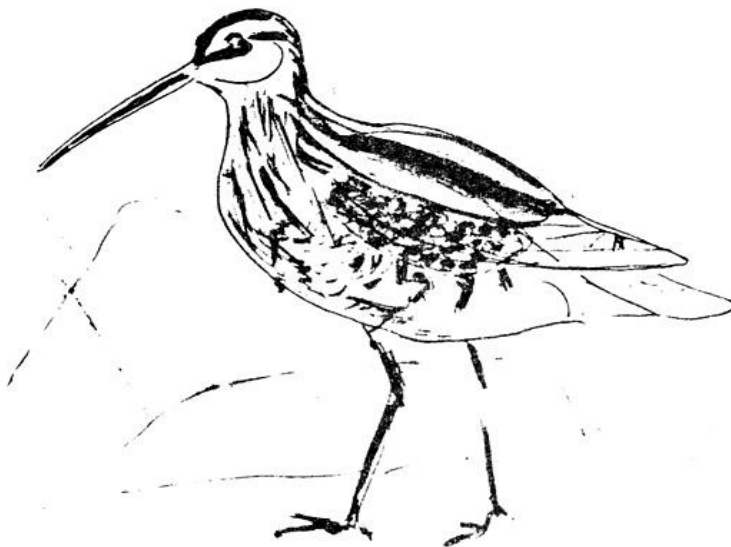
mobitel

SLOVENSKI OPERATER NMT & GSM

<http://www.mobitel.si>

Izleti

- 1. marec** **Pokljuka-sove; vodijo Tomaž Mihelič, Al Vrezec in Borut Rubinič**
Zberemo se ob 14. Uri v društvenih prostorih na Žibertovi 1. Z avtomobili se bomo odpeljali do Mrzlega studenca na Pokljuki. Pred večerom si bomo ogledali še barje Šijec in se pripravili na poslušanje sov. Vse informacije o izletu dobite na ☎ 061 322 267 (Tomaž) in ☎ 061 316 943 (Al).
- 29. marec** **Kolpska dolina, vodi Miro Perušek**
Zbrali se bomo ob 8. Uri na avtobusni postaji v Kočevju, od tu se bomo odpeljali do vasi Fara. Dolino si bomo ogledali od vasi Fara do Osilnice. Zgornja Kolpska dolina je krajinsko zelo zanimiva. Enako zanimiva je tudi z ornitološkega stališča sama reka in gozdni rob, ki pogosto sega do reke. Lahko bomo opazovali različne ujede, sivo in zeleno žolno... Informacije o izletu dobite na ☎ 061 863 234.
- 27. april** **Tradicionalni izlet na Cerkniško jezero, vodi Dare Šere**
Zbrali se bomo ob 8. uri pred gostiščem Pri Cirilu v Dolenjem jezeru. Izlet je dobra priložnost za vse člane, ki se spoznavajo z določanjem ptic in v tem še niso vešč. Ob tem času lahko opazujemo številne vrste ptic na vodni površini, na pašnikih in v grmovnem pasu ob jezeru. Večina ptic je v tem času zelo aktivnih, nekatere še gnezdijo ali intenzivno iščejo hrano za mladiče. Informacije o izletu dobite na ☎ 061 125 07 51.
- 24. maj** **Rakov Škocjan, vodi Leon Kebe**
Zbrali se bomo ob 8. uri pred gostilno Gnezda na Uncu. Z avtomobili se bomo odpeljali do Rakovega Škocjana. Ogledali si bomo dolino Raka in se sprehodili po naravoslovni učni poti. Ob tem času tukaj gnezdi povodni kos, ponirki... Vse informacije o izletu dobite pri vodji izleta na ☎ 061 791 586.
- 14 junij** **Opazovanje ptic ob potoku Črnuščica, vodi Dare Fekonja**
Da bi opazovali ptice nam ni treba oditi daleč stran od doma. Tudi na obrobju mesta je zanimivo opazovati ptice in šele takrat spoznamo koliko različnih vrst ptic živi čisto blizu nas. Tokratni vodja izleta Dare ☎ 061 168 32, nas bo popeljal ob potoku Črnuščica, kjer bomo lahko opazovali vodomca, stržka, sivo pastirico...

NUJNE ORNITOLOŠKE LINIJE!

SELITEV, NAJDBA OBROČKA, KADAVRA

061/218 886, int. 297

GNEZDITEV

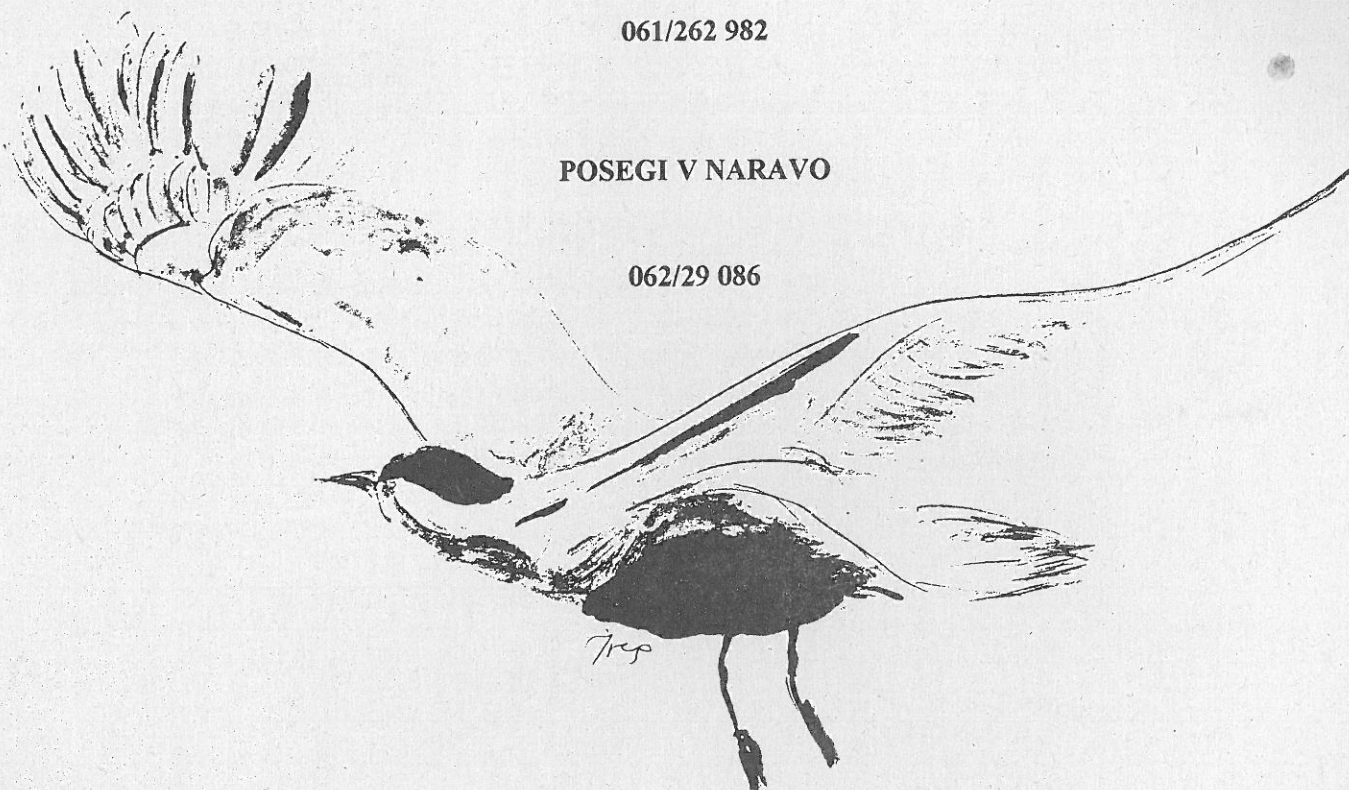
064/47 170

PREZIMOVANJE

061/262 982

POSEGI V NARAVO

062/29 086

Informativni bilten

Letnik 3

Številka 1

Januar 1996

Izdaja: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije DOPPS[©], p.p. 2395, 1001 Ljubljana

Urednica: Andreja Ramšak

Oblikovanje: Andreja Ramšak

Likovna oprema: Slavko Polak, Irena Pavlakovič (vinjete ptic), Marjan Vaupotič (karikature)

Prispevke lahko pošiljate na društven naslov ali na E-mail: andreja.ramsak@uni-lj.si

Informativni bilten izhaja šestkrat letno. Prispevke vračamo samo na željo avtorjev. Naročnina je vključena v članarino DOPPS.